

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrto leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrto leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Volilno gibanje.

Volitve in učiteljstvo.

»Slovenec« že nekaj časa sem udarja na svojo razglašeno harfo ter ji izvablja sirenske glasove, s katerimi hoče privabiti slovensko učiteljstvo v svoj tabor. Dobro ve, da ne gre njegovo žito tako v klasje, kakor so pričakovali sejalcji tega žita. On tudi dobro ve, da mu je jako velika ovira v tem njegovem poslu zavedno učiteljstvo po deželi, in da, dokler tega ne zvabi v svoj tabor, je ves njegov trud »bob v steno«.

V 188. številki objavil je »Slovenec« ponatis iz »Slovenskega Učitelja« — pač bi bilo vsejedno, ko bi ga »Slov. Učitelj« ponatisnil, ker je bil ta spis skovan v uredništvu »Slovenca« — ker žival se spozna po dlaki — po firmi »Volitve in učiteljstvo«. Spisek nosi znak »Slovenčevih« fraz, in duševni njegov oče ni mogel prikriti svojih zvez z njim. Pisec trdi v tem spisu, da je učiteljstvo načelno ločeno — joj, joj, Slomškarji — pa načela!! — da je velik del učiteljstva v srcu gotovo (!?) in na strani katoliško-narodne stranke — jemenesta! slava Röntgenu — da se je antipatija do katoliško-narodne stranke učiteljstvu usilila (s pomočjo nürnberškega lija), da se je liberalno časopisje laskalo učiteljstvu itd. itd.

Dalje čveka pisec tega članka, da stremi slovensko učiteljstvo po ločitvi cerkve od šole (cerkev je identična po »Slovencu« veri), a dostavlja modro, da je slovensko učiteljstvo precej retiriralo pri tej zadevi, in da »zahtevamo sedaj le od — cerkve nezavisno šolo«, to je, da se v šoli ne podere to, kar se v cerkvi sežida. In koncem zahteva pisec, da ugoditi njegova stranka, da bodi »učiteljstvo gmotno trdno in izobraženo«. »Tako učiteljstvo bode ponosno na svoj stan, in ne bode sledilo liberalnim frazam o svobodni šoli in ne bode verjelo njihovim obljubam, s katerimi priklepajo revno učiteljstvo nase, da je izkoriščajo v svoje politične namene.

Kolikor besedij, toliko fraz ali pa — lažij. »Slovenčevi« uredniki morajo pač imeti jako kratek spomin, ako menijo, da privabijo s takimi frazami v svoj tabor slovensko učiteljstvo — onih par »pajacev«, ki jih že imajo pod svojem okriljem, jim prav iz srca privoščimo, ker pregovor pravi: Povej mi, s kom obdružuješ, in povem ti, kdo si. — Taki ljudi, ki mečejo vsak trenotek jedino-le polena pod naše noge, takih ljudij pač ne moremo smatrati pravimi prijatelji. »Slovenec« pač javno priznava, da je večji del slovenskega učiteljstva na strani liberalne stranke, in to mu tudi z zadoščenjem potrdimo. Prijatelji, povejte nam le, ali se bode mogel značajan učitelj, ki ima nalogo vzgojati značaje, odkritosrčne ljudi, pajdašiti s takimi korifejami, kakor so vaši velmožje, ki ste jih vzdignili na svoj ščit, oziroma katere ste morali vzdigniti. Ne mislite, da značajno slovensko učiteljstvo pozabi čez noč vse one psovke, ki jih je nagromadil v svojih predalih »Domoljub« ali pa »Slovenec«, na rovaš vsemu slovenskemu učiteljstvu. Ne, in stokrat ne! Ali pa misli mogoče prijatelj »Slovenec«, da se bode slovensko učiteljstvo klanjalo brezpogojno onemu istemu diktatorju, ki je na osodnem shodu — Stein-Kamnik — dne 19. avgusta 1900. pital slovensko narodno učiteljstvo — toraj ravno čez leto dnij nas pa »Slovenec« vabi v svoj tabor — z »najhujšimi kričači, ki čez tretjo ali četrto šolo niso mogli naprej, s tistimi, ki se prištevajo radi svojih sijajnih neuspehov na gimnaziji k »inteligenciji«. In slovensko učiteljstvo ne bode tudi nikdar slepo za žigalo kadila takim značajem, ki morajo sedeti v državnem zboru kakor egiptovske mumije — a la Šusteršič, Žitnik, Vencajz. Odstranite najprej take moze, take dvomljive značaje, potem šele skušajte apelovati na slovensko narodno učiteljstvo. Dokler se pa tako slepo pokorite takim političnim mrtvecem, je pa vsak apel zastonj, vsako zblizanje nemogoče.

Antipatija do »katoliško- (rekte-klerikalno) narodne stranke« se nam pa ni nikakor usilila, ker upamo, da nas smatrate vendar za tako razsodne, da vemo soditi črno od belega. Ne mislite, da imate pred seboj ono slepo maso analfabetov, s katero se tako radi bahate pred svetom, ki ne pozna slovenskih razmer, duhovniškega terorizma, da stoji slovenski narod v ogromni masi z vami. To antipatijo ste nam sami usilili, in ni nam treba hoditi niti čez mejo kranjske dežele, in da se je slovensko učiteljstvo tako hitro in v tako ogromnem številu odvrnilo od vas, krivda je pač na vaši strani.

Ni naša naloga, da bi pogrevali zopet vse one neslanosti, ki jih je obelodanil »Domoljub« ali pa »Slovenec« v svojih številkah proti slovenskemu narodnemu učiteljstvu, in ki so jih posneli izvankranjski klerikalni listi, a la »Gorica«, »Primorski List«, »Slovenski Gospodar« in »Novi List«, ne, temveč pribiti hočemo le dejstvo, da vaša stranka sploh nima in ni imela še nikdar srca za ljudsko učiteljstvo sploh, in to že iz principa ne, ker dobro veste, da vaša slava in vaša vladohlepnost mine z onim trenutkom, ko bode ljudsko učiteljstvo gmotno in duševno na oni stopinji, na katero se želi povzpeti in za katero stremi že dolgih trideset let. Zakaj niste že takrat odprli vse zapornice svoje dobrohotnosti napram slovenskemu ljudskemu učiteljstvu, ko je še ječalo v sponah konkordatske šole. Zakaj niste takrat osvobodili, vi odkritosrčni učiteljski prijatelji, slovenskega učitelja vseh skrbij, in zakaj niste odvezali svojih napolnjenih mošnjčkov ter dali ljudskemu učiteljstvu plačo, da bi mu ne bilo treba prepevati po onih lukulnih obedih, kakor je moral dobropoljski Kavčnikov Andrej.

Smešna pa je opazka »Slovenčevega« pisca, da je govoril ta ali oni klerikalec v prid šolstva ali učiteljstva. Kdaj li neki? Mogoče takrat, ko se je šlo za polnevni

pouk ali za jednorazrednice. Ali pa mogoče sedaj, ko se je šlo za meščansko šolo v Postojini. Pač, tedaj ste se ogreli v dež. zboru za to šolo, ker ste se morali pod pritiskom javnosti in bližajočih se deželnozborskih volitev — no, kako je bilo v finančnem odseku, o tem molči javnost. Saj se poznamo, prijatelji!

Istotako smešna je pa tudi trditev »Slovenčevega« pisca, da je retiriralo slovensko učiteljstvo pri »framasonski zahtevi« ločitve cerkve od šole. Dozdeva se nam, da so pisčevi možgani vsled letošnje trópične vročine precej retirirali v njegovej »možgarni« in upajmo, če nam stvarnik pošlje še drugo poletje kako pasjo vročino, pride ta moč slednjič še do tega spoznanja, da bode znal, da slovensko učiteljstvo vé ločiti cerkev in vero, in da stoji slovensko učiteljstvo še vedno na istem programu, kakor je stalo od nekdaj in da ni retiriralo niti za mišjo dlako ne.

Program liberalne stranke — v takem pomenu kakor si ga smatramo mi, ne kakor ga tolmačijo liguorijanski učenci — je pa identičen našemu programu. Kdor nasprotuje temu, nasprotuje nam. In upamo, da se sedaj razumemo.

Višek smešnosti je pa dosegel »Slovenčev« pisec s trditvijo, da hočejo klerikalci učiteljstvo gmotno trdno in izobraženo.

Sleparji! Oglejmo si jih v istini! Deželi Tirolska in Predarlška sta znani, da imati deželni zastopstvi, ki stiti po ogromni večini klerikalni. V teh deželah ima klerikalizem svojo domeno. In učiteljski prijatelji okrog »Slovenca«, obelodanite že jedenkrat le suhe številke učiteljskih plač, ki jih dobiva tamošnje učiteljstvo iz klerikalnih rok. Potem vas bodedo sodili. In trditi vendar ne morete, da tam službujejo izključno rudečkarji; prav pohlevne ovčice so vam, njih največje veselje je, ako zamorejo pobirati samo drobtince od miz, ki se nahajajo po »revnih tirolskih župniščih«.

In če ste v istini tako navdušeni

LISTEK.

Po Rusiji.

(Popotne črtice. Spisal G. S.)
(Dalje.)

Nikomur izmed svojih rojakov pa ne svetujem potovati po Ruskem brez priporočilnih pisem, katera je lahko dobiti; taval bi okoli, ničesar ne videl in spoznaval. Brez znanja ruskega jezika je potovanje po Ruskem mučno. S priporočilnim pismom se lahko obračaš na vsakega, ker sloveča prijaznost in gostoljubnost Rusov do tujcev ni bajka. Življenja po gostilnah in kavarnah v avstrijskem pomenu ni. Restavracije so za tujce; Rus le redko poseda pri časi piva; neoženjenec poobeduje ali povečerja in odide. Življenje je osredotočeno v domačem krogu. Staro in mlado se zbira na rodbinskih »jour-fixih«. Družabne igre, šale in neprisiljeni pomenki teh večerov so se mi tako omilili, da nikakor nisem pogrešal gostilne. Bolj pozno se podaje čaj in sladčice. Ti sestanki trajajo čez polnoč. Prav za prav od majnika naprej v Petrogradu začenjajo »bele noči«. Čital sem pismo z doma ob jednih ali dveh po polnoči brez luči. Hišniku se ponoči za odpiranje vrat ničesar ne plačuje, večna vrata so odprta. Prišedši v

Petrograd, poiskal sem takoj prvi dan jako dragega ruskega znanca, ki me je prav srčno sprejel, poljubivši me po stari ruski navadi. Moral sem ostati pri zavtraku (zajuterk), ki se navadno podaje ob 11ih, poldvanajstih dopoldne. Na prvi pogled sem zapazil neprisiljenost in ljubeznivost ruskega »kučegazde«. Obljubiti sem mu moral, da bom dotlej prihajal obedovat vsak dan. V mojih premislekih je videl zapadno ozkosrčnost. V tej hiši sem spoznal odličnega krog visokih častnikov, pisateljev, gledališnega cenzorja in dramatičnega umetnika. V družbi se vsi razgovarjajo o slovstvu in godbi, manj o politiki in dogodkih, ki napolnjujejo časopise. Akoravno so znali vsi francoski, so vendar govorili splošno le ruski.

V družbi se nihče ne briga za neznanega gosta, dokler mu ga ne predstavi kučegazda.

Obeduje se okoli šeste ure popoldanske, obed začne z »zakusko«. To je ruska posebnost. Izpiješ čašico »vodke« (žganjice) na dušek, k čemer prigrizneš razne pikantnosti: kavijara, slanin ribic, sira, vse v povzdigo teka. Posebne ruske juhe so »ščiči« iz presnega ali kislega zelja s smetano, in »boršč«, juha s peso. Smodke se na Ruskem v obče ne kadé, zato pa so cigarete dosti boljše kakor pri nas. Na Ruskem ni tobačnega monopola,

in cigarete se posamezno ne prodajajo. Po dokončanem obedu je ruska šega, poljubljati domači gospodinji roko, pri čemer poljublja ona na glavo. Kučegazdo zahvaljuješ, podaviš mu roko. Potem se v salonu nadaljuje zabava prav neprisiljeno. Tu se nikomur ne zameri, ako, vzemši časopis v roke, začne čitati. Otroci, ki se odpravljajo spat, izginjajo na tihem, in tudi ostali gostje se izgubé na ta način, da se družba ne moti z večnim poslavljenjem. Nekaj ur po obedu servirajo čaj. Samovar stoji navadno na mizi pred hišno gospodinjo ali domačo hčerjo, ki naliva gostom. Položaj avstrijskih Slovanov je izobraženim Rusom znan; posebno zanima češko vprašanje vse kroge.

Pripovedovanje o slovenskih razmerah, na primer o nesramnih napadih na naše zastopnike v tržaškem mestnem svetu, o brutalnosti vsega celjskega moba o priliki poseta čeških dijakov vzbujalo je samo začudenje, da se morejo dogajati taki škandali v »zapadni« kulturni državi. Posebno se pa je prikupil tisti »akademsko olikani« nemški doktor v Celju, ki je opljuval slovensko damo. Smehljaje so pravili, da žive sicer z Aziji, vendar da takih šeg nimajo pri njih narodi na najnižji stopinji izobraženosti.

Pri profesorju L., znanem slavistu, našel sem jako velik krog drugih uče-

njakov — slovanskih filologov. Med njimi me je posebno zanimal prof. Korš, ki zna skoraj vsega Prešerna na izust. Korš razume do pičice vse misli v njegovih umotvorih in ga prištevava svetovnim pesnikom. V bogati knjižnici prof. L.-a našel sem med drugimi knjigami tudi »Bleiwisove Novice« in prvo izdajo »Prešernovih poezij«. Jako hvaležen sem tudi znani, za »ljublanski ruski kružok« jako zasluženi slovanofilki gospej D., ki me je vvedla na zasedanje »Slavljanskega blagotvoritelnega občestva«. Bilo je na pravoslavni praznik svetih bratov Cirila in Metoda in proslavljalo se je tedaj spomin največjega slov. vojskovodje slavnega »Suvorova«. Pred otvoritvijo seje se je obrnilo vse občinstvo (med njimi posebno mnogo častnikov) k sv. podobici, nahajajoči se v desnem gornjem kotu vsakega javnega lokala, in pevski zbor zapel je melodijozno cerkveno pesem. Še-le po tem cerkvenem aktu je otvoril neki general sejo. Govorniki, sami častniki, proslavljali so nevenljive zasluge Suvorova za domovino, omenili, da je vžival veliko ljubezen med vojaki in spoštovanje pri inozemcih. V zgodovinah nemških gimnazij pri nas se seveda Suvorov komaj omenja. Pevski zbor završil je slovesnost, zapevši »Kde domov moj« in »Liepa naša domovina«. Občinstvo je burno ploskalo.

pristaši zboljšanja gmotnega stanja učiteljskega, naročite svojemu generalissimu, da pritisne — vsaj ima toliko moč kot prvi krščanski boritelj, drugače naj se gre pa v Rim pritožiti, če ga ne bodeta slušala — na dr. Kathreina in fabrikanta Rhomberga, da delujeta pri svoji stranki na to, da se dá tirolskemu in predarlškemu učitelstvu take plače, da bode gmotno trdno. Dokler pa tega ne storite, ste pa le navadni, pa prav navadni frazerji, ki vam nihče ne verjame ...

Bodoči tedni bodo potekali na Kranjskem v znamenju boja... Človek, ki ima sploh kaka trdna načela, ne more ostati indeferenten, ampak se mora pridružiti narodno-napredni stranki. Tudi učitelstvo bode v boju, in bode stalo vsled svojih načel v **ogromni večini v vrstah nar.-napredne stranke**, le peščica vstraja v vrstah klerikalno-rimske stranke, ki zastopa res klerikalno-internacionalna, žlinderska in tihotapska načela. In slovensko značajno učitelstvo — čeravno gmotno revno — je ponosno na svoj stan in ne bode sledilo klerikalnim frazam o naklonjenosti učitelstvu in ne bode verjelo njihovim obljubam, s katerimi hočejo priklepiti revno učitelstvo nase, da jo izkoriščajo v svoje politične svrhe.

Ljudski učitelj.

Iz Notranjskega.

Svetovno znane Hrenovce so nam dale dne 18. t. m. težko pričakovana klerikalna kandidata. »Slovenec« v št. 188 bobneče naznanja, da se je ta dan zbralo okoli 200 zavednih Notranjcev — le škoda, da nam ne pove tudi, koliko je bilo župnikov in kaplanov in koliko »zavednih« Notranjcev in iz katerih okrajev — ki so z navdušenjem sprejeli kandidato dr. I. E. Kreka in Fr. Drobniča iz Nove vasi pri Blokah. Da so bili na na tem shodu v istini le »zavedni« Notranjci, je moral pač »Slovenec« dopisnik posebno povdarjati, ker mi »nezavedni« Notranjci bi nikakor ne hoteli poslušati »ožlindranega« dohtarja in cirčniškega boksarja. Živela taka zavednost! »Slovenec« dopisnik objavlja, da je g. Fr. Drobnič razvil »kratko in jedrnat« svoj program, da kandiduje temeljem programa katoliško-narodne stranke, in ker se mu je le ta (kandidatura namreč) ponudila od katoliških notranjskih mož — o je! — v črnih suknjah iz Ljubljane. Dopisnik pa zamolči — mogoče je pa pozabil, če je bil — skrivnostno-sladko ginjen — če se je tudi prvi evropski sociolog dr. E. Krek toliko ponižal, da se je prikazal onim »zavednim« 200 Notranjcem, da bi ga imeli čast gledati iz obličja v obličje. Dozdeva se nam pa, da se mu je to dozdevalo odveč, kajti on dobro pozna svoje socije in »za-

žalibog, da sem se pripeljal v Petrograd že h koncu glediščne sezone. Vendar sem imel priliko, videti v Aleksandrijskem carskem gledališču »Revizorja«. Prostrani Talijini hram je bil natlačen, vsi prostori razprodani. — Še dandanes vzbuja ta imenitna Gogoljeva nar. igra velikansko navdušenje med ruskim občinstvom. »Bravo« in »bis« — kliči so se razlegali po gledališču in zavesa dvigala se je včasih po šestkrat.

S posebnim ponosom govoré Peterburžani o svojem baletu, kojega baje ne prekaša nobeden drugi v Evropi.

Po leti prebivajo premožnejše rod-bine na »dačah« t. j. na letoviščih, dočim se v mestu in okolici vršijo »guljanja po sadám« (vrtih). Ti vrtovi so zvečer navadno polni zabaveželjega občinstva. Finost toalet in okusni lišp dam (dame iz boljših krogov se tod ne zabavajo) dokazuje, da petrogrška »jeuneusse dorée« v tem obziru ni manj razvajena kakor n. pr. praterska. V pokritih letnih gledališčih sem slišal opere: »Evgenij Onegin«, »Boris Godunov«, »Pikovaja dáma«, in »Knjaz Igor«, dočim so se istočasno predstavljale na odkritih odrih kratke igre; tu plešejo in prepevajo nar. pevci, nastopajo žonglerji in akrobati, in se prekopicavajo razni pajaci. (Dalje prih.)

vednost« katoliških (oh!) volilcev. Tam velja geslo: Voli, pa molči!

Zamolčati pa ne moremo še jednega dejstva: »Slovenec« tako rad in vedno povdarja, da je tudi on zato, da kmet voli kmeta; in sedaj se pa lahko očitno vidi »Slovenčev« frazerstvo in njegova sleparija. Kaj res ne premore cela Notranjska vsaj dveh mož, ki bi bila sposobna kandidirati na podlagi »katoliško« (?) -narodnega (?) programa. S tem sta se »Slovenec« in njegova garda razkrila očitno pred slovenskim svetom, da njih stranka obstoja na Notranjskem iz samih analfabetov in duhovnikov. In stara dva poslanca, ali nista več zreli za ta posel. — Dozdeva se nam, da sta imela svoje misli o »ožlindranem« poveljniku in njegovej kohorti, zato sta zapadla nemilosti v roke. Trdimo pa lahko mirne krvi, da je Franc Drobnič prišel do kandidature ravno tako kakor »vol do sedla«, za stafažo in za »pesek v oči«. In notranjski kmet sedaj lahko sprevidi, kje je je boljše volja, pomagati kmetu ali pri »ožlindranem« stranki »Šusteršič & Vencajz«, ali pa pri narodno-napredni stranki. Naš shod v Št. Petru je bil pa že ves drugačen kakor v »Hrenovih« — vicah. V Št. Petru je bil v istini zbran cvet notranjskega kmeta — ni nam bilo treba ljubljanskih dohtarjev in tudi ne župnikov in kaplanov — seve v Hrenovicah je imel pa prvo besedo dr. Žlindra in boksar iz Cerknice pa Žgurjev Tone.

Velepomembni shod se je zvršil z živijo-klici svetemu očetu — katere je izustil dr. Žlindra kot kranjski namestnik. Upajmo, da obrodi ta shod obilo sadu, da kmet notranjski spozna, da zamore v deželnem zboru zastopati kmeta le kmet, ne pa pop; toraj živela kmetska poslanca Arko in Ambrožič.

Naša stranka.

IV.

Trgovina je dosti koristi donášala. Zvezalo se je s trgovci več dežel. (Hansa.) In bogat je postal, upnik je bil vladarjev in drugih mogotcev, bogat je kluboval tudi vsegamogočnemu katoliškemu duhovniku. Trgovec je vzel produkcijo meščanskih obrti v svoje roke. Z večjim denarjem je stvarjal večjo produkcijo, več zasluga. Ker mu gre za večje dobičke, je prijatelj vsega, kar človeške moči izloča. On je boter pri krstu vseh mašin, njegov denar jih dela. Mesta postanejo pod njegovim vodstvom, — trgovec postane aristokrat meščanstva, — bogata, z vsemi udobnostmi življenja preskrbljena. Trgovec deva denarni promet v red. Red je zdaj potreben. Trgovec je oče menjice, on pošlje ladije na vsa morja, svoje potnike v vse svetove. Škoda, da nam prostor ne dopušča, da podamo statistične date o svetovni produkciji, o prometu v zdajšnjem gospodarstvu, videlo bi se, da je gospodarstvo katoliškega duhovnika v svojem največjem sijaju prava beračija proti zdajšnjemu. Pa vsaj vsak vidi, kako je, saj izseljenci v Ameriki to velikansko gospodarstvo razvitejših narodov in njega razvoje vedno bližje spoznavajo. Pravi duševni berač je katoliški duhovnik proslasti in njegova posvetna žlahta proti tem velikonom organizacije dela, produkcije, konsuma. Seveda so učenjaki, katerih katoliška grmada ni mogla več zažigati, ker je meščan jih varoval pred sv. Arbuezi (ta strastni inkvizitor je bil za svetnika proglašen) — ker je meščan, oziroma njegova večja omika osmešila to srednovško neumnost in brutaliteto, katoliškemu duhovniku odvzel njegove moči, — bil najizdatniši pomagač pri stvaritvi in organizaciji novega gospodarstva. A ti učenjaki so morali naučno šaro katoliškega duhovenstva prej stran vreči, predno so mogli kaj vrednega storiti. Naj se reče, da je vsak razvoj človeštva jedna stopnja do poslopja, ki se zove kultura 20. stoletja, organizatorično delo katoliškega duhovnika je le bilo v prvih stoletjih kmetske države do 9. stoletja kaj prida. Pa pravo podlago tega lepšega gospodarstva podal je največji organizatorični talent kmetijstva v srednjem veku, Karol Veliki. Lahko so se tedaj kmeti nasitili.

Trgov, mest ni še bilo in snesti se je moralo vse. V slabi letini so pa kmetje stradali, da je po njih pokalo. Ko mesta, trgi z večjo trgovino nastanejo, postane katoliški duhovnik oderuh. On iznajde desetino. Parceliranje, razkosanje kmet-skih zemljišč mu je ljubo, ker vsak kos plačal je desetino. Ko nastanejo trgi, zamore feudalec svoje pridelke prodati. Veleposestnik postane, v lastni režiji ima ista. Nenasiljiv je zemljišč. Kmeti so imeli dosti skupne zemlje v zadrugi obliki. (Markgenossenschaft.) To zadrugo feudalec razderejo ter vso zemljo svojim posestvom pridenejo. Potem kradejo, ropajo kmetom pod raznimi tituli zemljo. (Bauernlegen.) Kmeti popolnoma osužnijo. (Leibeigenschaft.) Kmet je pritlikla zemljišča. Dobro, bogato hočejo v grajščinah, v škofijah, v samostanih živeti, kmeta derejo s svedrom. To je najhujše oderuštvo, kar ga od Kristovega rojstva zgodovina pozna, ker trajalo je skozi šeststo let. Kupci zamorcev so lepše ž njimi ravnali, ker so jih kupiti morali.

V 8. stoletju že nastopajo trgovci. Ponižno se morajo še gibati. Plačati morajo feudalni gospodi veliko davkov. Imenovali se jih je: Pfeffersücke. A trgovci se ojačijo, pritegnivši rokodelce iz kmetije sebo v svoje naselbine, v mesta in trge. Od 12. stoletja naprej vedno jačji postanejo meščani in katoliško duhovenstvo mora stopiti v defenzivo. Sovraštvo mej obema raste in ni več premostljivo.

V Ljubljani, 21. avgusta.

Dr. Jožef Kaizl †.

Bivši finančni minister Thunovega kabineta in najodličnejši voditelj mlado-češkega kluba, vseučiliški profesor dr. J. Kaizl je umrl nagloma vsled zapletenja črev v Miskovcu. S Kaizlom je izgubil češki narod velikega modernega socialnega politika in učenjaka, avstrijski parlament pa sijajen talent in najdelavnejšega poslanca. Dr. Kaizl je spisal kot praški vseučiliški profesor in kot poslanec mnogo socialnopolitičnih in narodnogospodarskih del v češkem in tudi v nemškem jeziku. Pisal je tudi v časopise o davkih, železnica, narodnem gospodarstvu, o nagodbi z Ogrsko, avstrijski valuti in dr. L. 1885. je bil izvoljen prvi-krat državnim poslancem, a svoj mandat je odložil že l. 1887, ker se je sporekel s tedanjim staročeško večino radi Gautschevih šolskih ukazov. Ali l. 1890. je bil izvoljen iznova, in Kaizl se je pridružil mladočeškemu klubu, v katerem je postal kmalu vsled svoje velike nadarjenosti, učenosti in radi svojega prijaznega nastopanja najodličnejši član. Dne 8. marca 1898. je bil imenovan finančnim ministrom v Thunov kabinet, v katerem je ostal do 2. oktobra 1900. Odlikovan je bil z redom železne krone I. vrste in cesar mu je pisal, da ga pokliče v kratkem zopet v vlado. Kot poslanec je potem Kaizl delal z vsem vplivom na to, da so se prežalostne razmere v parlamentu izboljšale vsaj toliko, da je mogel drž. zbor delati. To je zasluga Kaizlova, ki se je sploh trudil, da se dožene sprava Čehov in Nemcev na zadovoljivi podlagi. Zadnji svoj govor v parlamentu je imel o zakonu vodnih cest. Kaizl je bil velik sovražnik fraz in sentimentalnosti, zato je govoril vedno kot realist, iz glave in ne toliko iz srca. Govoril je pred vsem duhovito in stvarno, a tudi ognjevit. Bil je silna delavna moč, kakoršnih ima parlamant malo. Umrl je 46 let star in zapustil mlado vdovo z dvema hčerkama 2 do 5 let.

Car Nikolaj na Francoskem.

Nenadoma je došla vest, da je Loubet povabil carja Nikolaja, naj se vdeleži francoskih manevrov, in da se je car vabilu odzval ter obljubil, da pride. Francija pokaže ruskemu carju svoje čete na suhem in svojo bojno mornarico, za katero je žrtvovala v zadnjih letih toliko milijonov. Car pojde na Francosko, kar je dokaz tesne zveze obeh držav. O posetu carja pri nemškem cesarju je zopet vse tiho.

Vojna v Južni Afriki.

V deželi Swazi imajo Buri vzlic vsemu terorizmu Angležev prijatelje. Swazijci podpirajo Bure in so jim bili pri naskoku na mesto Brennersdorp izdatna pomoč. Naskočili so pozicije Steinackerjeve konjice. Buri so mesto docela požgali in odnesli

velik plen. Steinackerjeva dolžnost je bila krotiti Swazijce, a imel je premalo moč, in vsled podnebja mu je poginilo mnogo konj. Angleški listi poročajo, da ni v Oranju nobenega odpora več, in da se klatijo okoli le še male četice Burov. Delarey in Smuts odideta baje v Kaplandijo ter se jima pridruži tudi Dewet. »Daily News« pišejo, da prestolni govor molči o dimenzijah ustaje v Kaplandiji, ker se hoče prikriti, da je usoda Južne Afrike odvisna od uspeha te ustaje. Proklamacija Kitchenerja obsoja in zasmehuje tudi ta list. V taboriščih ujetih Burov davi smrt grozno. Zlasti otroci umirajo trumoma. Junija meseca je umrlo med 1000 otroci do 334 otrok, v juliju pa med 1000 celo 393 otrok. Tudi ženske umirajo v ogromnem številu. Očividno je, da Angleži nalašč ne store ničesar proti kužnim razmeram v teh taboriščih, samo da pomrje čim več potomcev Burov in čim več žensk. Taka je angleška kultura! A Evropa vse to trpi!

Dopisi.

Iz Idrije, 20. avgusta. V soboto so se uprizorili pri nas »Rokovnjači«. Ker dobro poznamo vrle sotrudnike našega »dramatičnega društva«, smo vedeli že naprej, da nas čaka izreden užitek. Ali vse naše nade, vse naše pričakovanje je bilo nadkriljeno. Lahko rečem s ponosom, diletantski odri ne napravijo povsodi kaj takega. V nabito polni hiši vršila se je cela igra tako lepo, da je vstrajalo vse občinstvo — dasi je bila grozna gnječa in vročina — do konca. Da bi bili Vi videli mlade vojake, gospod urednik, divili bi se bili njihovemu sigurnemu nastopu in njihovemu slavčemu petju. Verjemite mi, nikakih simpatij nimam do vojaščine, v ta regiment bi pa vstopil takoj, pod takim generalom in bobnarjem bi šel oduševljen v boj. Sejmarji, originalni birič ter rokovnjači s Tončkom so bili tako izvrstni, da je občinstvo gledalo ne le z očmi, ampak še celo z ustmi. Ako Vam rečem, da je bil Vaš ljubljanski Mencej mnogo slabši, Vaš Mozol pa ne dosti boljši od našega, mi tega gotovo ne boste šteli v zlo; kajti, kar je res, je pa res. Tudi Bojčevi kupleti so vzbujali splošno zadovoljnost in veselje. Kaj pa Polonica? Ne rečem drugega, kakor: srečen vsak Nande, kogar bo njegova Polonica tako rada imela, in komur bo tako ljubko pela, kakor je pela gdčna. A. L. svojemu sinočnjemu Nandetu. Tako zna le ona! Blaž bi rekel, da bi bilo tako petje tudi dobro za zadnjo popotnico, gotovo bi nihče težko ne umrl, ako bi na smrtni postelji poslušal take vilinske glasove. Da sta imela Jošt in Jera dobro kapljico, mi pač ni treba omenjati, škoda da nista mož in žena! Tretje dejanje je sicer najdolgočasneje ali kedor se zna vživet v svojo vlogo s čustvom, ta je tudi takim prizorom kos. G. pl. Basajeva in gdčna. Rezika ter posebno gosp. Štefan Poljak so storili vse, kar je bilo mogoče storiti na njihovem mestu. Ljubka nevesta in prikupljiva tašča! Ko bi vedel, da so se resnični rokovnjači res tako izborno zabavali, kakor naši v »črnem grabnu«, pa bi jim bil nevoščljiv. Ne le, da jih je Nona s svojim izbornim, a težkim petjem imenitno zabavala, imeli so še drugih krasnih tovarišic, ki so jim pomagale preganjati dolgčas. Nande je igralski talent, zlasti v liričnih prizorih. Kako je bil nežen pri svoji Polonici, kako trd pri svojih rokovnjačih. Neprekosljiva sta bila s Štefanom, ko je Nande omenil svojo mater. Vse občinstvo je imelo rosne oči. Glasno ihtenje pa se je čulo v zadnjem dejanju, ko je prišla Polonica s culico v roki, da bi sledila svojemu ljubčeku, in gotovo je vsakdo imel sožalje z lepim parom, ko se je nesrečna Polonica zgrudila na tako kruto preganjanega Nandeta. Tudi Vi bi bili jokali, ako bi imeli kaj srca, pa ga nimate. Pohvalil bi še marsikoga, pa ni prostora. Največ zaslug za tako srečno uspešno igro ima g. režiser Mozol in gdčna. Polonica, ki je vojake tako izborno organizirala. S svojim svetom nam je obilo pomagala tudi g. Maša Grumova iz Trsta, ki je celo nastopila v »črnem grabnu« in največja prijateljica idrijskega gledališča g. Fani L. Druga predstava se vrši v torek, tretja naibzrže v nedeljo. Klerikalci so nas bojkotirali. **F. G. T.**

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 21. avgusta.

Zaradi tatvine „Rodoljuba“

je bil tudi v drugi instanci obsojen posestnik in občinski odbornik Ivan Berglez s Tičevega pri Ponikvi, samo kazen mu je vzklicno sodišče znižalo na 10 kron. Kradel je pa le in vsled obsodbe izgubil tudi občinsko odborništvu. Ukradel je bil občinskemu slugi več izvodov »Rodoljuba«, katere je imel spravljene v občinski pisarni.

Slovensko gledališče.

Priprave za bodočo gledališko sezono, koje pričetek je določen na 22. septembra, so končane ter sta drama in opera z današnjim dnevom pričeli s skušnjami. Dramske skušnje vodita režiserja gg. Dobrovolný in Verovšek, operne pa novo angažovana kapelnika g. Tomáš, doslej večletni kapelnik narodnega gledališča v Brnu, in g. Mitrović, učenec dičnega skladatelja »Zrinjskega«, Iv. pl. Zajca, absolvirani praški konservatorist, rodod iz Dubrovnika. Vrhovno muzikalno vodstvo opere poverilo se je g. Tomášu. Program bodoče sezone je sestavljen in se bode objavil v kratkem.

Hmelj na Kranjskem.

V naši deželi je hmeljarstvo neznano in tudi dobri ekonomski so prisegali na to, da se v nas nikdar ne udomači. A vendar se je pokazalo, da utegne hmeljarstvo postati lep vir dohodkov vsaj za ljubljansko okolico. Bivši tovarnar g. Janesch se je pred dvema letoma lotil poskusa, udomačiti na ljubljanskem polju hmelj. Tak poskus je kaj riskantno podjetje in zahteva velikih žrtev. Gosp. Janesch pa se ni ustrašil ne truda ne znatnih stroškov in danes ima zadoščenje, da se mu je njegov poskus bolje obnesel, nego je morda sam pričakoval. Zadnje dni je marsikdo pohitel ven na ljubljansko polje nasproti tovarni za klet, da vidi, kako se dozoreli hmelj trga in suši. Gosp. Janesch je nasadil tri parcele, ki merijo skupaj nad 9 oral, ter sezidal povse moderno urejeno sušilnico. Hmelj je letos izborni uspel in je to pač dokaz, da sta svet in podnebje ugodna za hmeljarstvo. Gosp. Janesch si je s tem poskusom pridobil resnično zaslugi za kmetijstvo v ljubljanski okolici. Pri njem se napredni kmetovalci lahko prepričajo, da hmelj uspeva, pri njem se lahko nauče, kako je s hmeljem ravnati in če se bodo ravnali po tem izgledu, imeli bodo sčasoma lepe dobičke. Gosp. Janeschu gre toplo priznanje, da se je poprijel težkega, a dobičkonosnega hmeljarstva in upeljal v naši deželi novo kulturo, ki bo v občno korist.

Davkoplačevalci Sv. Jakoba okraja

se uljudno vabijo na prijateljski sestanek glede zgradbe novega župnišča pri Sv. Jakobu, ki bode jutri v četrtek dne 22. avgusta ob 8. uri zvečer v gostilni pri g. Herm. Česnovarju na Dolenjski cesti.

Koncert na Bledu.

V sredo, 14. t. m. vršil se je na korist zdravniškega doma na Bledu koncert, kateri je donesl sodelujočim lep moralen, namenu pa lep finančen uspeh. Vsi prostori koncertne dvorane bili so že davno pred začetkom koncerta razprodani, in mnogo občinstva zvečer ni moglo dobiti prostorov. Veliko privlačno silo skazal je pač na občinstvo dobroznani in izvrstni blejski pevski zbor, kateri je v svojem zares lepem delovanju pod vstrajnim, požrtvovalnim in v vsakem oziru vzglednim vodstvom nadučitelja g. Frana Rusa že mnogo hvale in priznanja prislužil. Tudi sedaj izrekamo značajnim in za slovensko lepo petje vnetim pevcem in pevkam tega zbora odkritosrečno priznanje in pohvalo. Pri svojem nastopu v krasnih slovenskih narodnih nošah pel je zbor Foersterjevo »Ljubico«, po Žirovniku harmonizirano narodno pesem »Kukovica« in Sattnerjevo pesem »Na planine« tako ubrano, razumno, z lepim glasovnim materialom in fino nijansirano, da se na deželi, kolikor je nam znano, daleč na okrog ne najde tako izborni izsolanega zbora, kakor je blejski. Naj bi pač v interesu slovenske kulture in lepega narodnega in umetnega petja tudi nadalje vedno tako vstrajali sebi in slovenskemu narodu v čast in napredek! Moški solokvartet tega zbora pel je krasno tudi Sattnerjevo priljubljeno pesem »Pogled v nedolžno oko«.

Poleg zborov vzbujali so mnogo zanimanja tudi solisti koncerta, ki so se vsi odlikovali in mnogo priznanja dosegli. Bili so: pijanistinja gospa Gotter-Klar, koncertni pevki gospa Jul. dr. Ferjančičeva in gospodična Mira Dev; koncertni pevec, baritonist, gospod Julij Muhr in v mešanem solokvartetu tudi gđ. Minka Moos ter gg. Fran Rus in Fran Pianek. Ne moremo se spuščati v podrobnosti in ocenjevanje vseh posameznih točk, izjavljamo samo, da so vsi sodelujoči napravili občinstvu velik umetniški užitek in dosegli popoln uspeh! Po koncertu razvila se je prav animirana plesna zabava, katere so se udeležili domači in tuji zdravniški gostje v mnogobrojnem številu. Zdraviška godba, katero je letos sestavil član dunajske dvorne opere, gospod Karol Jeraj, je prav dobra in je v koncertu pod vodstvom kapelnika gospoda Sobotke fino nijansirano izvajala Schubertovo ouverturo k operi »Rozamunda«.

— **Nemci pa znajo krasno pačiti slovenska imena.** »Prager Tagblatt« je imenoval v št. 256, str. 6. našo »Črno prst« — »Schwarzer Finger«!!

— **Nasilen razgrajšč.** 19. t. m. ponoči je razgrajščal v novomeški kavarni na trgu vinjeni in duševno abnormalni Jožef Jereb, ki je udaril redarja, ki je prišel ponj, z vrčkom po roki ter ga ranil. Redar se je moral braniti s sabljo ter je sunil razgrajšča v nogo in prsi. Vzlic temu ni mogel ukrotiti besnega Jereba in je moral priti še drug redar na pomoč. Jereba so na to obvezali in prenesli v bolnišnico, kjer je še istega dne popoldne umrl.

— **Železnica Grobelno-Rogatec do hrvaške meje** se bode kmalu začela graditi. Podjetniki so že vložili prošnjo za dovolitev gradbe. Železnica se začne graditi še letošnjo jesen in drugo jesen bo izročena prometu.

— **Požari.** 18. t. m. po 7. uri zvečer je začela goreti prazna hišica mlinarja Jak. Končine v Kralj. Dolini. Hiša je pogorela in ima Končina 200 kron škode. Bržčas je nekdo nalašč zažgal. — Istega dne dopoldne je gorelo pri kajžarju A. Guzelju v Srednji vasi pri Škofji Loki. Škode je za 1000 kron. Zažgala je Guzeljeva žena iz sovraštva do moža. — 16. t. m. pa je udarila strela v hlev Andreja Lapajneti v Ideršku pri Logatcu. Vnel se je tudi kozolec in gospodarsko poslopje. Zgorel je vol. Škode je za 7000 kron.

— **Konji splašili.** Mariji Perko splašili so se konji na Zaloški cesti Mariji Varagi pa pred sv. Petra župniščem. V obeh slučajih so konji stali sami, in se vsled mimo gredočega električnega voza splašili. Nesreča se ni nobena pripetila, raztrgala se je le oprava.

— **Aretovan radi goljufije.** Policija je aretovala radi goljufije zasledovanega Pavla Rybeckega z Moravskega. Rybecky nabiral je po Ljubljani milodarov za društvo za izobraževanje krščanskih učiteljev na Dunaju. Rybeckega je zasledovalo deželno sodišče v Lincu.

— **Aretovan radi oskrumbe** je bil Franc Geršin, hlapec iz Spodnje Šiške. Vračal se je nekoliko pijan z dolenjskega kolodvora in se pridružil 12letni M. H., katero je zvalil, da je šla z njim po Gruberjevi cesti v Streliške ulice, kjer jo je potem prijel za roke in jo peljal po Strmi poti, češ, da mu pokaže pot v Šiško, na Grad, ter ji je dal 20 vinarjev, da je raje šla. Opazila ga je neka ženska pri dejanju, katera je začela upiti; on pa je popustil deklico in zbežal nazaj v Streliške ulice, kjer ga je stražnik aretoval. Izročili so ga deželnemu sodišču.

— **Povozila** je danes dopoldne na Poljanski cesti posestnica Jera Gregorič iz Zadvara 85 let staro Marijo Lampe, katero so z rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnico. Lampe je gledala električni voz, kateri je ravno vozil mimo. Gregorič je vozila počasi in tudi gledala električni voz, pri tem pa je zadela Lampetovo z ojesom nad desno oko.

— **Napad ponoči.** 17. t. m. ponoči sta bila posestnikova sinova Fran in Ivan Zajc v Šmartnem ob Savi napadena in hudo ranjena. Oba so prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Orožništvo je prijelo več fantov in jih izročilo deželnemu sodišču v Ljubljani.

— **Tatvina.** V neki gostilni na Rimski cesti je ukradel nekdo Iv. Jenčeku

srebrno uro iz žepa. Verizico, katera je bila nikelnasta, mu je tat dal nazaj v žep.

— **Strela je ubila** 15. t. m. popoldne na travniku 50letno Nežo Korošec iz Strazišča pri Logatcu.

— **Muhojedec.** Imenom načelnštva I. društva ljubljanskih postreščkov smo naprošeni pojasniti, da oni pod splošnim imenom »postrešček« imenovani »muhojedec« ne pripada omenjenemu društvu, ampak društvu »komisijonarjev« (z rudečimi kapami).

* **Proslava Karol. Svetlé.** Dne 11. avgusta odkrili so na hišici v Dolnjih Pasekah pod Ještedom spominsko pločo največji češki pisateljici Světlé. Ondi je Světlá, ljubimka celega naroda, posebno pa dijaštva in mladega ženstva, stanovala po svoji poroki 16 let, namreč v rodišču svojega soproga, in iz življenja je štédskega ljudstva izbirala si je nepozabna umetnica najlepše slike za svoje romane.

Iz Crispijevega življenja.

Malokdo učka v svojem življenju toliko nasprotij, kolikor jih je doživel rajni laški Bismark. Pregnanec je bil svoje dni — pozneje pa je postal prvi minister v isti deželi. Prva žena bila je perica — in je svojo hčer dala knezu. V svoji mladosti je napisal navdušen slavospev »himna na Krista«, na smrtni postelji je zavračal svetotajstva, le hči mu je v zadnjem trenutku pritisnila hladno razpelo na usta. V svoji mladosti je beračil za službo s šeststo lir, pozneje je cele milijone dobil iz bank. Žurnalist z mesečno plačo 40 lir je vodil pozneje krmilo velike države, veliki puntar je dobil pozneje najvišje rede in postal ljubljene kraljev.

* **Dva vzornika** nista bila župnika v Marcenguin v Rocci Pii. Sodišče v Turinu je župnika Evg. Dezzanija radi tatvine, poneverjenja in goljufije obsodilo v ječo za 6 let in 9 mesecev ter na globo 800 lir. Župnik je okradel in ogoljufal lastno cerkev, svojega hlapca in neko pobožno žensko. — Župnik Salvatore De Mais pa je bil pred sodiščem v Salomon obsojen v ječo za 3 leta. Popravil je očetov testament sebi na korist in zlorabil več žensk.

* **Berolinska morala.** Te dni je zasledilo redarstvo v Berlinu veliko število bogatih tvorničarjev in drugih podjetnikov, kateri so povabili že čestokrat v posebne sobe neke restavracije 11 žensk ter so imeli tam orgije, kakoršnih ni možno popisati.

* **Slučaj telepatije.** »Le Journal« je priobčil sledeči dogodek: Grof Suvarov, sočni v New-Yorku, je predsedoval te dni neki razpravi. Nenadoma je vskliknil: »Bog, žena in hči mi potujeta po morju, besni vihar, ah, zadela ju je strela. Pomoč!« Občinstvo je mislilo, da je sodnik zblaznel. Odpeljali so ga domov, a mej potom je neprestano javkal, da mu je ženo in hčer ubila strela. Zdravnik ga je miril in tolažil, da to pač ni res, a sodnik se ni dal utolažiti. »Stene sodne dvorane«, je dejal, »so se prej kar odprle in videl sem razburkano morje, razsvetljeno od ognjenih bliskov; na krovu ladije stojita moja soproga in hči, kar udari strela in obe sta se zgrudili na tla.« Čez par dni pride brzojavka, ki je naznanila grofu, da mu je ženo in hčer ubila strela, in to baš isti čas, kakor ju je videl.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gradec 21. avgusta. »Tagespost« piše, da postane Detela vzlic Šustersičevemu naporu zopet deželni glavar.

Praga 21. avgusta. Deželni zbor češki se razpusti v kratkem.

Praga 21. avgusta. Včeraj je imel izvrševalni odsek mladočeške stranke radi pogreba dra. Kaizla sejo. Na grobu bode govoril ali dr. Pacák ali dr. Stránský. Ministrstvo bodeta zastopala ministra dr. Rezek in Böhm-Bawerk. Krsta s truplom dra. Kaizla je dospela včeraj v Prago, spremljal jo je okrajni glavar sobjeslavski.

Rim 21. avgusta. Iz Francije izgnani jezuitje se nameravajo deloma naseliti tudi tu, kjer nakupijo hiše in posestva. »Tribuna« pozivlja vlado, da

tega ne dovoli, nego naj rabi zakon proti verskim redom, češ da so jezuitje nevarni kulturnemu, gospodarskemu in juridičnemu napredku v deželi.

Pariz 21. avgusta. Car dospe v Pariz 17. septembra.

Pariz 21. avgusta. V nedeljo se je vršil na čast vojnemu ministru Andréju banket, na katerem je André povedal, da skuša neki monarhističen pretendent pridobiti armado zase in zanesti vanjo punt proti sedanji republičanski vladi. Neimenovani pretendent je pisal več pisem poveljnikom raznih korov, a poveljniki so poslali pisma vojnemu ministrstvu. Ta razkritja so vzbudila veliko senzacijo. Monarhisti pozivljajo Andréja, naj objavi imena. Splošno se misli, da je pisaril pisma vojvoda Orleanski.

Car grad 21. avgusta. Sultan noče ugoditi zahtevi francoskega poslanika radi francoskih trgovskih ladij. Razmere so čim dalje napetjše.

Narodno gospodarstvo.

Obrt in trgovina z žebli in železnimi izdelki v Kropi in Kamni Gorici.

Spisal nadučitelj Jos. Korošec.

(Dalje.)

Čim dalje se žebljarsko blago pošilja, tem več voznine se mora plačati in tem dražje mora trgovec blago prodajati, da mora s ceno izhajati in da ne daje v izgubo, ker z izgubo kakor je znano samo peki in mesarji hiše kupujejo v Ljubljani. Voznina do Podnarta pa se navadno računa po 40 h od 100 kg blaga.

Pred nekaj desetletij je še bilo v Kropi življenje, da so se tržani pobahali, Kropa je mala Ljubljana. Takrat je šla barigeljca za barigeljco žebelj v Trst od ondot pa večinoma na Laško. (Barigeljca je mali sod z žebli napoljen). Danes ne gre nobeden žebelj več na Laško vsled previsoke colnine. Colnina znaša, če sem prav poučen 7 K ali 5 lir pri centu železnih izdelkov.

Stare kupčijske firme imajo več kredita, kot nove. Vsaka tvrdka pa mora biti tudi solidna, sicer jo takoj druga solidna zaduši, ker nikjer na svetu ni toliko zavisti med trgovci, kot jo je med Kroparskimi oziroma Kamniškimi. Vsako naročilo se mora skrbno skrivati in čuvati, da sosed trgovec ne zve tvrdke, kamor je blago namenjeno. Danes sta v Kropi le dva trgovskoizobražena gospoda namreč: Gosp. Karol Pibovec, voditelj firme Jurij Magušar in Fr. Šolar, tajnik »Prve zadruga za žebljarske in druge izdelke«. Vsi drugi so postali iz navadnih kovačev trgovci. Na Angleškem so slične razmere, edino z razločkom, da tam gre delat akademik v razne tovarne in ko si pridobi nekaj prakse si sam ustanovi svojo malo tovarno z nekoliko delavci, ko pa pridobi kapital poveča svojo tovarno. V Kropi in Kamnigoricah si trgovci pridobi delavce po množini naročil.

Najstarejša firma v Kropi je sedaj Jurij Magušar, katera obstoji 25 let. Za njo ima največ delavcev »Prva zadruga za žebljarske in druge železne izdelke« pri katerih so trgovci: V. Klinar, Fr. Šolar in V. Šolar T. Pesjak drugi kovači niso kupčevali, kateri so pri zadrugi ali pa prav malo s tem, kar so sami naredili. Gosp. Luka Hafner ima 25 delavcev; Gregor Šolar izdeluje in kupčuje z verigami ima 12 kovačev. Manjše firme so: J. Gartner, F. Šmitek, Jan. Šmitek, Fort. Varl, Blaže Ažman, Šimen Mirc izdeluje mašinske žeblje, Jakob Praprotnik, Jurij Habijan, kateri dobiva iz Španskega pisma v katerih se mu naznanja, kako se šac koplje in kje. Brez »beci« pa ni »šaca« in se tudi ne pove, kje je. V Kamnigoricah ima tudi Kropar gosp. Jurij Magušar največ delavcev. Potem so firme J. Svetina, Luka Lazar, Miha Pesjak, Silvester Pesjak, J. Žvan, Ig. Bajželj in še nekaj manjših. Pazabljivosti se morajo oteti tudi kupčevalci berači. Ti nosijo po eno ali dve kili žebelj ves teden od hiše do hiše. Njih glavni »kšeft« pa je »fehtanje«, ker brez žebelj bi jim prekrbeli moške pravice stanovanje v »Lahovci«, kjer pa Radovljiško vodo 24 ur prav nič ne obračajo, mora že slaba biti. (Dalje prih.)

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:
Za družbo av. Cirila in Metoda. Gospica
Francja Majzeljeva v Belicerkvi 4 krone 88 vin.
in sicer: 1 krono 64 vin. daroval 10. t. m. neki
kandidat za deželni zbor, 3 krone 24 vin. pa so
darovali 17. t. m. trije agitatorji. — Vesela družba
na Rimski cesti št. 12, 8 kron. — Gosp. dr. Ge-
strin v Ljubljani nabral v veseli družbi 4 krone.
— Skupaj 16 kron 88 vin. — Živeli!

Ceneno domače zdravilo. Za uravnavo in
ohranitev dobrega prebavljanja se priporoča raba
mnogo desetletij dobro znanega, pristnega „Moll-
ovega Seidlitz-praška“, ki se dobi za nizko
ceno, in kateri vpliva najbolj trajno na vse tež-
koče prebavljanja. Originalna škatljica 2 K. Po
poštnem povzetju razpošilja ta prašek vsak dan
lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na
DUNAJI, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je
izrečno zahtevati MOLL-ov prepat, zaznamovan
z varnostno znamko in podpisom. 1 (2-12)

Umrli so v Ljubljani:

V deželni bolnici:

Dne 14. avgusta: Meta Bokal, dninarica,
49 let, naduha. — Lovro Dobravo, rudar, 58 let,
jetika.

Dne 15. avgusta: Helena Pogorelec, uboga,
18 let, jetika. — Pavla Šavs, čevljarjeva hči, 3
leta, škariatica.

Dne 16. avgusta: Marija Benčan, delavčeva
žena, 55 let, srčna hiba.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m. Srednji aračni tlak 758-0 mm.

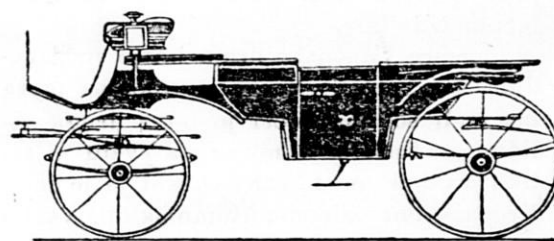
August	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Morje v 14 urah
20	9. zvečer	737.9	18.8	brezvetr.	oblačno	
21	7. zjutraj	738.9	15.5	sl. jivzh.	megla	
	2. popol.	737.6	25.0	sr. jivzh.	del. oblac.	0.8 mm

Srednja včerašnja temperatura 20.3°, nor-
male: 18.4°. Sinoči mimoidoča nevihta.

Dunajska borza

dne 20. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	99.10
Skupni državni dolg v srebru	98.90
Avstrijska zlata renta	118.70
Avstrijska krona renta 4%	95.80
Ogrska zlata renta 4%	118.50
Ogrska krona renta 4%	93.20
Avstro-ogrsko bančne delnice	187.50
Kreditne delnice	639.00
London vista	239.42 1/2
Nemški državni bankovci za 100 mark	117.15
20 mark	23.45
80 frankov	19.04
Italijanski bankovci	91.05
C. kr. cekini	11.32

priporočam najtopleje. — Cenike pošiljam na zahtevo.

FRANC VISJAN, izdelovalec vozov
Ljubljana, Rimska cesta št. 11. (1684-2)

Za pomladno in poletno dōbo

priporočam gospodarjem in kmetovalcem kakor tudi raznim podjetnikom svojo veliko
zalogo potrebščin za stavbe: portland in roman cement, železo za vezi, storje,
traverze, železniške šine, okrove za vrata in okna, trombe, cevi za vodo-
vode, stidilnice (Sparherde). (428-27)

Potem poljedelske stroje: slamoreznice, gepeljne, mlatilnice, fino izdelane
močne pluge, stroje za posnemanje smetane, stiskalnice za sadje, najnovejše trombe
za gnojnice, in drugo potrebno orodje za poljedelstvo.

Razno orodje za kovače, ključavničarje in mizarje.
Nagrobne križe, vlitte kotle, jeklo za svedre, tehnlce in uteže, kakor
veliko izber v kuhinjski opravi itd. po jako nizkih cenah.

Fran Stupica,

trgovina z železnino in špecerijskim blagom.

Ljubljana,

Marija Terezije cesta št. 1, poleg gostilne Figovec.

Preselitev obrti.

Uljudno javim svojim odjemalcem in p. n. občinstvu, da sem se s svojim

zavodom za uniforme

preselil iz Slomškovič ulice v lastno novo hišo

na voglu Resljeve ceste št. 7.

Zahvaljujoč spoštovane odjemalce za dosedaj izkazano mi zaupanje, jih prosim
za nadaljno blagohotnost in beležim

z velespoštovanjem

Anton Reisner

zavod za uniforme.

(1701-5)
Ob enem se priporočam gg. jednoletnim prostovoljcem za izgo-
tovljenje uniform po najnovejših predpisih in zmernih cenah.

Zahtevajte

Brinovec

Frana Cvek-a
v Kamniku.

(1890-7)

Trgovskega učenca

iz dobre hiše, kateri je dovršil ljudsko
šolo, sprejme v trgovino z manufakturnim
blagom (1788-1)

Franc Crobath v Kranju.

Odda se takoj

transito-magazin

v **Kamniku št. 24**, 5 minut odda-
ljen od dolenskega kolodvora, zelo prostoren in
suh, pripraven za kakega trgovca.

Več se izve pri **Ivanu Mohorč-u**,
Gruberjeve ulice št. 3. (1785)

Sprejme se s 1. event. 15. oktobrom

trgovski sotrudenik

manufakturnist pri (1771-2)

Češnik & Milavec v Ljubljani.

Prednost imajo v Ljubljani službujoči.

Enonadstropna hiša

v **Krakovskem predmestju**, v ka-
teri se nahaja prodajalna, in k njej spa-
dajoči vrt, ki donša dobre obresti, se
pod ugodnimi pogoji **proda.** (1716-4)

Natančneje pove iz prijaznosti **Ivana**
Brenčič. Rimska cesta št. 8, v Ljubljani.

Popolna oprava

za špecerijsko prodajalnico
dobro ohranjena, se po ceni odda.

Natančni naslov pove tvrdka (12-151)

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti pošte.

Domači izdelki.

Zalogo vsake vrste solidno izdelanih

VOZOV

bodisi

koleselnov ali najmodernejših kočij

Notarskega uradnika

1784 išče notar na deželi. 1

Naslov pove upravnistvo »Slov. Nar.«.

Ces. kr. avstrijske državno železnico.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane j. r. kol. Proga des
Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž,
Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo,
Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-
Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. —
Ob 7. uri 5 m s jutraj osonni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno,
Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez
Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Mari-
jine vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Prago,
Lipako; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m
dopolodne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m
popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, od 15.
junija do 15. septembra v Pontabel, Celovec, Fran-
zensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Solno-
grad, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregeno,
Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr,
Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove
vare, Karlove vare, Prago, Lipako, na Dunaj čez Am-
stetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m
popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osonni
vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Mona-
kovo. — **Proga v Novomestu in v Kočevju.**
Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m s jutraj v Novomesto-
Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne
istotako, ob 6. uri 55 m zvečer v Novomesto, Ko-
čevje. — **Prihod v Ljubljano j. r. kol. Proga**
iz Trbiža. Ob 8. uri 25 m s jutraj osonni vlak z
Dunaja čez Amstetten, iz Monakova, Inomosta, Fran-
zensfeste, Solnograda, Linca, Steyra, Aussee, Ljubna,
Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m s jutraj osonni vlak
iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m popoldne osonni vlak
z Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovih varov,
Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda,
Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curih, Bregena, Ino-
mosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Ce-
lovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m po-
popoldne osonni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selzthala,
Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste,
Pontabla. Ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 38 m
zvečer iz Podnarta-Krope. — Ob 8. uri 51 m
zvečer osonni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage,
Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih
varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka,
Celovca, Pontabla. **Proga iz Novega mesta in**
Kočevja. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 44 m s jutraj,
iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popo-
ludne iz Straže Toplic, Novega mesta, Kočevja in ob
8. uri 48 m zvečer, istotako. — **Odhod iz Ljub-**
ljane dr. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7.
uri 28 m s jutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6.
uri 50 m in ob 10 uri 25 m zvečer, poslednji vlak
le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Lju-**
bljano dr. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6.
uri 49 m s jutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6.
uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak
le ob nedeljah in praznikih. (1393)

Dve zelo majhni papigi

zeleni, ste v torek ušli. Kdor jih
ujame, blagovoli jih oddati proti nagradi
v Slomškovič ulicah št. 5, II. nadstropje.
(1790-)

Dobro ohranjeno špecerijsko opravo

kupi (1786-1)

Jos. Kordin v Ljubljani.

Podpisani izjavlja, da za svojo
ženo **Marijo Krsnik**
rojeno **Kocjan** ni več
plačnik.

Ant. Krsnik

posestnik in mlinar v Lešah
h. št. 3.

(1787-1)

Jesih.

Naravni, iz alkohola napravljeni za-
vreti kis, brez primesi nevarne in neprijetne
okus imejoče ocetove kisline, se dobiva pri

J. J. Kantz-u (1579-8)

v Ljubljani, Rimska cesta šte. 16.

Na prodaj so:

2 blagajni Wiese ter Wertheim
& Wiese (1785-2)

dalje

aparat za kopiranje z mizo in
angleški cyklostyl. (Vervielfältigungs-
aparat).

Kje? pove upravnistvo »Slov. Nar.«.

Sloveči profe-
sorji zdravilstva in
zdravniki priporo-
čajo

Želodčno *
*** tinkturo**

lekarnarja Piccoli
v Ljubljani

dvornega založnika
Nj. Svetosti papeža

Razpošilja se proti povzetju v škatljicah po
II. 12 in več steklenicah. (1368-41)

kot želodec
krepujoče
in tek vzbu-
jajoče, dalje
kot prebav-
ljenje in te-
lesno od-
prtje pospe-
šujoče sredstvo
posebno onim,
ki trpe na na-
vadnem
telesnem
zaprtju.

Oglasni izvleček.

Glasom odredbe oddelek 13, št. 1731, z dné 1. avgusta 1901 namerava
c. in kr. državno vojno ministrstvo razne

oblačilne in oroževalne predmete

za c. in kr. vojsko

nabaviti potom splošne konkurence.

Gledé natančnejših pogojev za to ponudbeno razpravo se opozarja na
oglas, ki je bil v šte. 185 dné 14. avgusta 1901 tega lista polnoglasi-
no prijavljen. (1744-2)

Velika zaloga

(101-64)

Styria, franco-
skih Peugeot,
Austria-koles.

pristnih Jos. Reit-
hoffer sinov

Pneumatik

katero nudim po isti
ceni, kakor tovarna.

Pristne švicarske žepne ure, budilke, stenske ure,
veržice, prstane itd. itd. Namizne oprave (Besteck).

Najboljši šivalni stroji.

Najnižje cene in jamstvo!

Z vsem spoštovanjem

Fr. Čuden,

urur in trgovec, na Mestnem

trgu št. 25, nasproti rotovža.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Mehanična delavnica: Ribji trg, blizu prodajalnice.

Popraviła sprejemanje se v prodajalnici in v delavnici.